

Gemeentelijk beleid in grensoverschrijdende plattelandsregio's – studiebezoek
La politique locale en milieu rural transfrontalier – voyage d'étude
23 maart 2012

Aanpak van erosie- en waterproblemen Riemst

Karel Vandaele
Gemeentelijk erosiecoördinator

Riemst, een prachtige plattelandsgemeente

Donkere onweerswolven pakken zich
samen boven Riemst. Het is een
voorbeeld van wat ons steeds vaker te
wachten staat.....

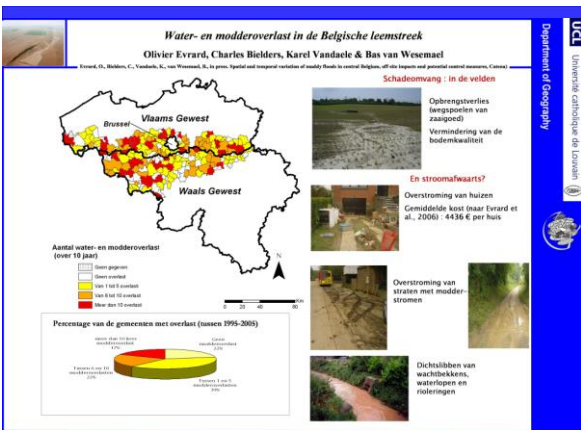

Samen met het afstromend regenwater
komt er ook heel wat vruchtbare
grond, beschermingsmiddelen,
nutriënten,... van de akkers naar
beneden gevloeid.

De vruchtbare grond,
gewasbeschermingsmiddelen,....
Komen in de waterlopen terecht en
vormen de waterlopen in heuse
modderlopen.

Schadepost	Omvang
Schade aan woningen	
• Gegevens gans Vlaanderen	10–30 €/ha/jaar
• Gegevens Frankrijk	85 €/ha/jaar
• Gegevens Gintelom, St-Truiden	75–150 €/ha/jaar
Interventies brandweer	20 – 33 €/ha/event
Ruimen en verwerken specie in waterlopen	65 – 100 €/ha/jaar
Schade voor de landbouw	5 €/ha/jaar
Totaal	105 – 288 €/ha/jaar

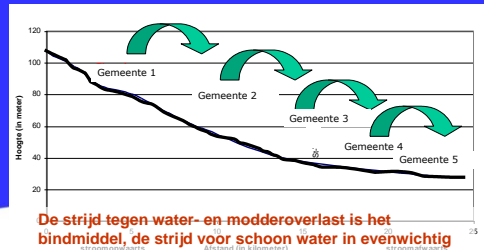
Begroting schade door bodemerrosie en water- en modderoverlast **zonder** erosiebestrijdingsmaatregelen

De geraamde jaarlijkse kostprijs van water- en modderoverlast in centraal-België schommelt tussen 16 en 172 miljoen euro

Hoe probleem aangepakt in Riemst ?

In 2002 werd in 2002 een **intergemeentelijk samenwerkingsverband** met gemeenten uit het zuiden van Limburg opgericht om de water- en modderproblematiek grensoverschrijdend, gecoördineerd, structureel en zoveel mogelijk brongericht aan te pakken.

De strijd tegen water- en modderoverlast is het bindmiddel, de strijd voor schoon water in evenwichtig systeem het uiteindelijke doel

land en water

Expertise erosie = aanwerving intergemeentelijke erosiedeskundige

Werkingskosten (loonkosten erosiedeskundige e.d.): de gemeentelijke partners brengen 3,5 euro/ha per jaar in of bepaald bedrag naar gelang omvang en aard van het werk.

(provinciale steun + vlaamse subsidie voor intergemeentelijke erosie-coördinator)

land en water

- Projectkosten via verschillende subsidiekanalen
 - VLM beheersovereenkomsten
 - Erosiebesluit van de Vlaamse Regering
 - Subsidiebesluit Polders & Wateringen
 - Provinciale subsidiebesluiten
 -
- Restfinanciering projecten
 - gemeente waar project wordt uitgevoerd

Hoe pakken we het aan ?

Mannen maken plannen (**theorie**)

Realisatie concrete (pilot) maatregelen (**praktijk**)

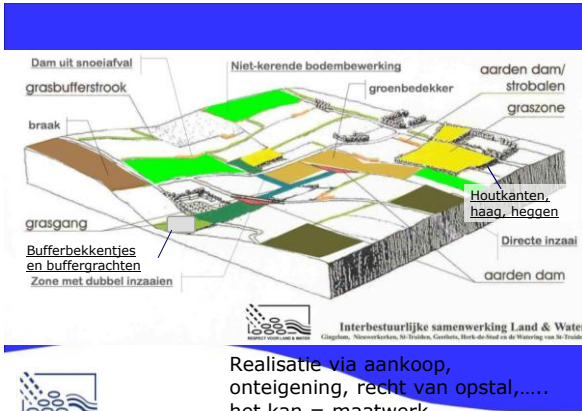
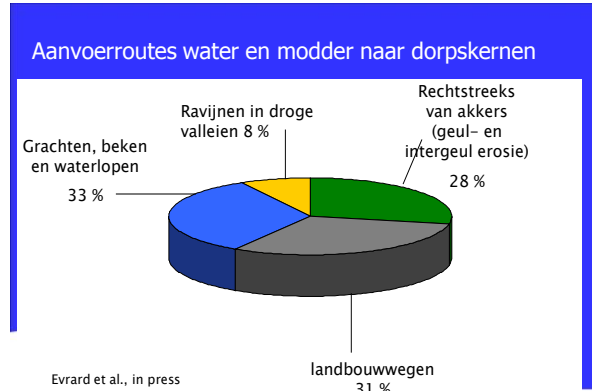
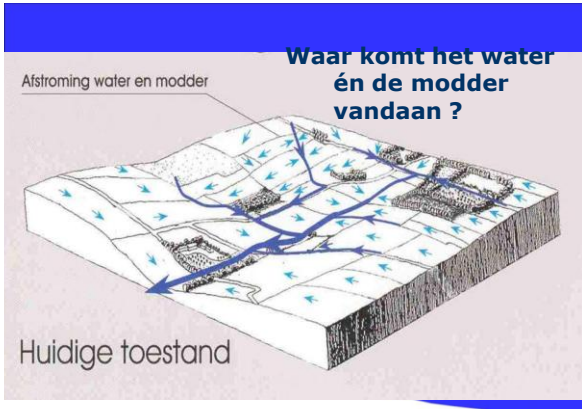
Realisaties : noodzakelijk om resultaten zichtbaar te maken – effecten op korte termijn / eerst zien en dan geloven

Stap 1 : adviesverlening(*)

- Algemeen advies inzake de aanpak van de bodemerosiebestrijding en modderstromen in de gemeente
- Lokale prospectie (acute) knelpunten
- Formuleren van oplossingsscenario's op maat
- Informatie m.b.t. subsidiemogelijkheden
- Beschikbaar zijn als aanspreekpunt voor alle betrokkenen
- Informeren en sensibiliseren over de erosieproblematiek
-

Realisatie via aankoop, onteigening, recht van opstal,..... het kan = maatwerk

Stap 2 : uitwerken concrete dossiers (*)

- Overleg en/of onderhandelen met eigenaars / gebruikers,...
- Administratief voorbereiden van subsidieaanvragen(**)
- Aanvraag vergunningen,
-

Riemst
PREMIER WELZIJNIG

Stap 3 : Realisatie, onderhoud & monitoring en bijsturing(***)

- Opmaak technische plannen, bestek, samenvattende meetstaat,....
- Assistentie bij aanbesteding
- Leidend ambtenaar bij de uitvoering
- Administratief opvolgen van goedgekeurde projecten
- Onderhoud, monitoring en bijsturing
-

Riemst
PREMIER WELZIJNIG

VOORDELEN van deze aanpak

- + 'Erosie-ambtenaar' en medewerkers van de gemeente kennen lokale situatie zeer goed (belang van terreinkennis)
- + Samenwerking / medewerkers staat dicht bij de bevolking/landbouwers/locale bestuurders = proactieve aanpak
- + Expertise en opgedane ervaring blijft in 'huis'

Riemst
PREMIER WELZIJNIG

Maatregelen = maatwerk

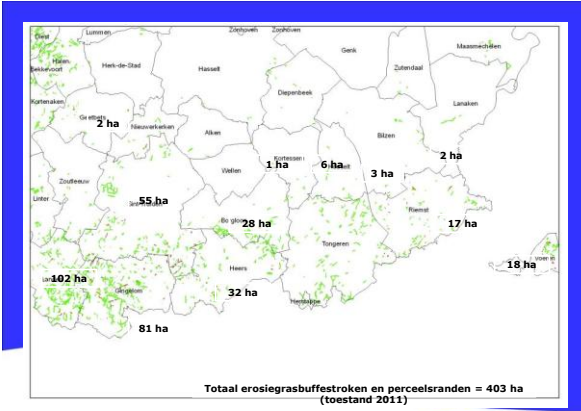

Grasstroken onderaan of tussen percelen vormen barrières voor de wegvloeiende grond én de andere stoffen !

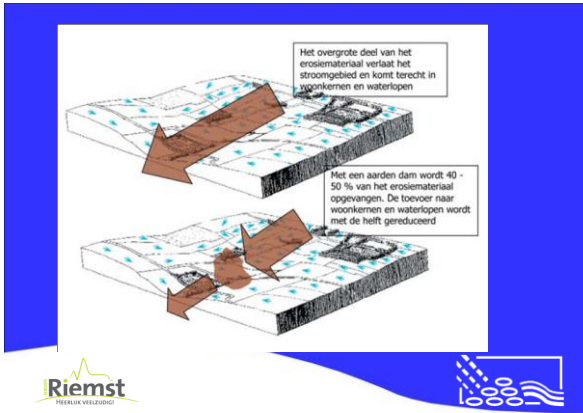
Grasgangen op strategische plaatsen (bijv. thalwegen van droge valleien) zijn belangrijke sedimentvangens (= reductie sedimentexport)

Landbouw en Visserij

pcfruit
PROTECTIEBOUW PRODUCTIEEL VERBOD

IRB&B KBI&VB

land-er-water.be

Landbouw en Visserij

UITNODIGING
Demonstratiedag
Gewasbeschermingsmiddelen
in de Zouwer:
Hoe voorkomen?

Woensdag 1 september 2010
Bedrijf Jackers Arno

Landbouw en Visserij
Afdeling Duurzame
Landbouwontwikkeling

Erosiebeleid in Zuid-Limburg : het werkt (effectief)

Runoff and sediment response to erosion control measures in a 300 ha cultivated catchment (Belgium)

Impact on runoff (N = 39)

- Reduction of peak discharge per ha (- 69%)
- Reinfiltration for low- and moderate-intensity events (RC - 50%)
- Increase of runoff duration (+ 5 to 12 h)
- Increase of lag time (+ 75%)

Significant differences using a t-test !

Impact on erosion (N = 11)

- Decrease of sediment discharge (- 93 %)
- No more concentrated erosion

Erosion = interrill phenomenon

SSY	Verstraeten and Poisen (2001)	2002	Since 2006
3.5 T/ha ² /yr ¹	8.2 T/ha ² /yr ¹	0.5 T/ha ² /yr ¹	

Erosiebeleid in Zuid-Limburg: het werkt

Waters-Sediment model (ton)

For de gebieden waar naar draaibaarheid (slingschaarwegen) toekort is vast worden moedde in de baan bereikt, ook na onregelmatige weer (droog, 2000; operatieve waterhuishouding, 2004; zwaar werk)

Fire brigade interventions after muddy floods

Rainfall erosivity: long-term study of Verstraeten et al., 2006

Annual rainfall erosivity (mm² hr³ yr⁻¹)

Erosiebeleid in Vlaanderen : het rendeert (efficiënt)

Schadepost	Omvang	Schadepost of kost	Omvang
Schade aan woningen		Schade aan woningen	1.5 - 15 €/ha/jaar
- Gegevens gans Vlaanderen	10-30 €/ha/jaar	Interventies brandweer	0.2 - 2.0 €/ha/event
- Gegevens Frankrijk	85 €/ha/jaar	Ruimen en verwerken specie in waterlopen	19.5 - 40 €/ha/jaar
- Gegevens Gingenot, St-Truiden	75-150 €/ha/jaar	Schade voor de landbouw	3.5 €/ha/jaar
Interventies brandweer	20 - 33 €/ha/event	Kost erosiebestrijding	65 €/ha/jaar
Ruimen en verwerken specie in waterlopen	65 - 100 €/ha/jaar	Schade voor de landbouw	5 €/ha/jaar
Schade voor de landbouw	5 €/ha/jaar	Totaal	89.7 - 125.5 €/ha/jaar
Totaal	105 - 288 €/ha/jaar		

Begroting schade door bodemerisatie en water- en modderoverlast **zonder** erosiebestrijdingsmaatregelen

Begroting schade door bodemerisatie en water- en modderoverlast **met** erosiebestrijdingsmaatregelen (inclusief kost van erosiebestrijdingsbeleid)

Kosten (per jaar) ten gevolge van bodemerisatie en water- en modderoverlast

Situatie zonder maatregelen: 100 €/ha to 300 €/ha

Situatie met maatregelen: 0 €/ha to 100 €/ha

